

AKREDITACE PŘEDMĚTU

Identifikace předmětu

Znak	PVVEEK	KVVE	C KVVE
Česky	Veřejná ekonomie		
Anglicky	Public Economics		
Studijní program	Magisterský pětiletý; bakalářský		
ECTS kredity	5		
Garantuje katedra	KVE		
Garant předmětu	Doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.		
Forma studia	prezenční	distanční	distanční
Skupina předmětu	Programově povinný	Programově povinný	Programově povinný
Rozsah výuky	2/2	12 hod. tutoriálu	12 hod. tutoriálu
Výuka v semestru	třetím	druhém	druhém
Výchozí předměty			
Schváleno FAK			

Anotace

Předmět Veřejná ekonomie se zabývá základními otázkami a problémy souvisejícími s existencí, úlohami a fungováním veřejného sektoru v podmínkách moderních smíšených ekonomik. Výklad je zaměřen především na alokační a distribuční funkce veřejného sektoru. Obsah je rozdělen do pěti vzájemně souvisejících bloků. V prvním bloku je představen stát jako ekonomický subjekt a ústřední pojem veřejné ekonomie - veřejný sektor, jakož i různé přístupy k chápání jeho ekonomických funkcí. Ve druhém bloku jsou rozebrány příčiny existence veřejného sektoru, selhání trhu a selhání státu, koordinační funkce státu a také proces tvorby kolektivních politických rozhodnutí o alokaci zdrojů. Třetí blok je věnován základům veřejných financí. Jsou vysvětleny toky veřejných financí, veřejné rozpočty a veřejné výdaje a příjmy, včetně problematiky místních financí a relativně samostatné otázky efektivnosti veřejných výdajů. Čtvrtý blok uvádí studenta do daňové teorie. Pátý blok je věnován institucionálním otázkám fungování veřejného sektoru, způsobu jeho řízení, interakcí veřejného sektoru s nestátním neziskovým sektorem a praktickým nástrojům dosahování efektivní alokace zdrojů v veřejném sektoru.

Cíl

Cílem výuky je především studenty zorientovat v dané problematice a používaných pojmech, dát jim představu o tom, jak komplexní problémy zde společnost řeší a jakých nástrojů a přístupů se zde používá. Vedle toho je cíle rovněž motivovat a vést studenty je k analytickému přístupu při posuzování a hodnocení konkrétních ekonomických jevů a rozvíjet jejich ekonomické myšlení. V neposlední řadě je cílem také to, aby studenti byli vybaveni dostatečným teoretickým základem pro studium návazných specializovaných kurzů a zajistit, aby všichni znali základní realie veřejného sektoru u nás a byli schopni jejich porovnání s vyspělými zeměmi.

Osnova předmětu

Tématický plán přednášek:

1. týden Veřejný a neziskový sektor v moderních ekonomikách. Vymezení, charakteristické znaky, vztahy k soukromému sektoru, rozsah VS. Funkce veřejného sektoru. Liberalismus, sociálně-ekonomický přístup. Význam normativních soudů při hodnocení vládních zásahů do ekonomiky.
2. týden Příčiny existence VS. Tzv. neekonomické příčiny, distribuční spravedlnost. Ekonomické příčiny existence veřejného sektoru. Mikroekonomická selhání trhu.
3. týden Externality. Veřejná a soukromá řešení externalit. Pigouovské daně, Coasův teorém.
4. týden Úvod do teorie statků, veřejné statky a veřejně poskytované statky. Problém jejich efektivní alokace.
5. týden Veřejná volba a veřejná kontrola. Způsob přijímání rozhodnutí ve veřejném sektoru. Ekonomické chování účastníků veřejné volby.
6. týden Veřejné finance. Pojem. Rozbor finančních toků. Státní rozpočet jako základní kategorie veřejných financí. Soustava veřejných rozpočtů. Rozpočtový proces. Parafiskální fondy.
7. týden Rozpočtový deficit a veřejný dluh. Pojem, druhy, příčiny vzniku, způsoby financování, význam z hlediska rozpočtového a fiskálního.
8. týden Veřejné výdaje. Typologie. Struktura, vývojové tendence, faktory ovlivňující rozsah veřejných výdajů. Metody objektivizace výdajových položek. Typy užitků a nákladů.
9. týden Veřejné příjmy. Typologie, struktura. Daňové a nedaňové příjmy. Klasifikace daní. Základy daňové teorie. Daň jako historická kategorie. Daňové principy. Spravedlnost a efektivnost zdanění
10. týden Důsledky zdanění. Substituční a důchodový efekt. Daňové zatížení, mrtvá ztráta. Daňový přesun, dopady na množství a cenu.
11. týden Finance municipalit a územních celků. Principy prostorové alokace příjmů a výdajů. Místní rozpočty.
12. týden Organizace v neziskové sféře. Typy organizací. Poslání, funkce, cíle, činnosti, Způsob financování a hospodaření.
13. týden Řízení veřejného sektoru. Příčiny selhání veřejného sektoru. Efektivnost veřejného sektoru.

Tématický plán a obsahové zaměření seminářů (podle týdnů výuky):

1. týden *Úvodní seminář. Požadavky na zápočet.* Vstupní test (opakování základních mikroekonomických témat). Oprava vstupního testu. *Zadání seminárního úkolu.*
2. týden Stát jako koordinátor individuálních akcí - úvod do teorie her. Vězňovo dilema. Racionální chování vedoucí k neefektivním výsledkům. Nashova rovnováha.
3. týden Teorie her - pokračování. Nashova rovnováha a tragedie společného vlastnictví. Kooperativní a nekooperativní hry. Strategické chování a jeho aplikace.
4. týden Tržní selhání. Monopol, přirozený monopol, možnosti regulace. Informační asymetrie. Případová studie: selhávání trhu a státu při financování zdravotnictví.
5. týden Externality. Problém společných zdrojů. Informační externality. Příklady veřejných a soukromých způsobů řešení externalit. Coasův teorém
6. týden Možnosti soukromého řešení externalit – Coasův teorém. Internalizace externalit. Výhody a omezení soukromého řešení externalit v reálné ekonomice.
7. týden Veřejné statky a veřejně poskytované statky. Paretovské optimum a jeho význam pro hledání efektivní alokace zdrojů na veřejné statky. Smíšené statky. Statky veřejně poskytované a ztráta blahobytu resp. ztráty z nadměrné spotřeby. Případ vysokých transakčních nákladů.
8. týden *Průběžný test znalostí.* Teorie veřejné volby. Procvičení základních pojmů a vztahů.

- Volební paradox, možnosti ovlivnit výsledek jednání, význam strategického chování.
9. týden Praktický příklad průběhu veřejné volby - *případová studie*. Procvičení pravidel a technik hlasování, významu veřejné volby a jejích důsledků na míru uspokojení individuálních zájmů.
10. týden Státní rozpočet ČR. Zdroje informací o vývoji rozpočtového hospodaření vlády. Problémy fiskální politiky ČR. Mandatorní výdaje. Skrytý dluh. Ústavní garantování vyrovnanosti státního rozpočtu?! Výdajové priority ČR. Fiskální iluze, procvičení.
11. týden Veřejné výdaje. Alokační a technická efektivnost veřejných výdajů. Metody objektivizace výdajových položek. Změny VV, elasticita VV. *Případová studie* na analýzu užitků a nákladů.
12. týden Efektivnost zdanění, daňový dopad a přesun.
13. týden Druhý průběžný test.

Prezenční studium

Přednášky a semináře probíhají obsahově podle uvedených tematických okruhů. Kontrolní testy v 8. a 13. týdnu jsou povinné (viz podmínky ukončení kurzu).
Semináře rozděleny na třináct bloků.

Distanční studium

Přednášky jsou rozvrhově organizovány do tří čtyřhodinových bloků, podle tematických okruhů následovně:

1. Témata z týdnů 1 – 4
2. Témata z týdnů 5 – 9 (resp. první polovina – po typologii veřejných příjmů)
3. Témata z týdnů 9 (daňové principy) – 13.

Rozpis tematické náplně jednotlivých tutoriálů dle rozvrhu. Na každou výukovou hodinu případně prakticky jedno z 13 tematických zaměření. (viz výjimka u tématu č.9). Podrobnější studijní harmonogram je obsahem DSO.

Studijní zátěž

Pro prezenční formu

Forma zátěže	Počet opakování	Hodin / opakování	Celkem
Účast na přednáškách	13	2	26
Účast na seminářích	13	2	26
Příprava na semináře	13	4	52
Příprava na průběžný test	2	5	10
Příprava na závěrečnou zkoušku (ústní)	1	38	38
Celková pracovní zátěž			152

Pro distanční formu studia

Forma zátěže	Počet opakování	Hodin / opakování	Celkem
Účast na soustředění	3	4	12
Příprava na soustředění	3	12	36
Příprava na průběžný test (on-line)	2	24	48

Zpracování POTu	2	9	18
Příprava na závěrečnou zkoušku (ústní)	1	38	38
Celková pracovní zátěž			152

Rozvržení studijní zátěže v průběhu semestru

Přednášky probíhají pravidelně v jednotlivých týdnech semestru. Průběžné testy se píší v 8. a 13. týdnu. POTy jsou zadávány po druhém a čtvrtém bloku tutoriálů.

Studenti v distanční formě se řídí pokyny ze studijního katalogu a DSO. Doporučený harmonogram:

Harmonogram pro distanční formu studia:

1. týden semestru	orientace v DSO, požadavky na zkoušku, literatura
2. týden	samostudium (1. – 2.kapitola)
3.-4. týden	samostudium (3. – 4. kapitola)
5. týden	vypracování POTu č.1
6. týden	samostudium (5. kapitola)
7. týden	samostudium (6.-7. kapitola)
8. týden	samostudium (8.-9. kapitola)
9. - 10. týden	samostudium (10. – 11. kapitola)
11. týden	samostudium (12. kapitola)
12. týden	samostudium (13. kapitola)
13. týden	vypracování POTu č.2; opakování a procvičení celé látky

Systém ověřování znalostí (požadavky na ukončení předmětu)

Pro prezenční formu studia:

Ke zkoušce je student oprávněn se dostavit při současném splnění kritérií účasti na seminářích a celkových dosažených bodů.

Účast

Z celkového počtu 13 seminářů má student povinnost být přítomen minimálně na 8. Důvody neúčasti nejsou významné, tj. není třeba se omlouvat a naopak ani nemoc neznamená omluvu.

Body

Celkově musí student za semestr získat minimálně 120 bodů. Body může získat následujícími způsoby:

- za výsledky dvou testů (průběžný - 8.týden výuky a závěrečný - 13. týden výuky); maximální počet bodů za jeden test je 100, celkově tedy lze za testy získat 200 bodů ;
- za zpracování a prezentaci seminární práce; počet bodů 10 (dostatečná) 50 (excelentní), (za přihlášení se a neodprezentování seminární práce (bez udání vážných důvodů) bude strhnuto 30 bodů);
- za zpracování a prezentaci oponentského posudku k seminární práci, maximálně 10 bodů;
- za zpracování rešerše článku v cizojazyčném časopise s tématem vztahujícím se k veřejné ekonomii maximálně 15 bodů;

Zkouška

Do celkového hodnocení (výsledné známky) jsou započteny ze 40% výsledky z obou průběžných testů. 60% je tvořeno výsledkem ústní zkoušky, přičemž převod procenta (body) na hodnocení a zpět je následující:

A	91 – 100 %	D	68 – 75 %
B	84 – 90 %	E	60 – 67 %
C	76 – 83 %	F	méně než 60 %

Pro distanční formu studia

K ústní zkoušce je student oprávněn se dostavit při současném splnění kritérií odevzdání řádně zpracovaných POTů a dosažení alespoň 100 bodů z 200 možných ze dvou testů. Do celkového hodnocení (výsledné známky) jsou započteny ze 40% výsledky z obou průběžných testů. 60% je tvořeno výsledkem ústní zkoušky, přičemž převod procenta je shodný s prezenční formou.

Způsob ověřování kvality předmětu a výuky

1. Využitím výsledků studentské ankety z IS MU.
2. Ověřením znalostí studentů prostřednictvím testů na e-learningu
3. Konzultačními hodinami studentů kombinovaného a distančního studia.

Literatura k předmětu

a) základní literatura

1. STRECKOVÁ, Y., MALÝ, I. a kol. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Brno: Computer Press, 1998. ISBN 80-7226-112-6.
2. Pro distanční formu studia. Distanční studijní opora (DSO) MALÝ, I, ŠPALEK, J. a kol.. *Veřejná ekonomie*. Brno: MU, 2006, *dokončuje se do tisku*
3. STIGLITZ, J.E. *Economics of the Public Sector*. 2nd ed.. New York: Norton, 1988. ISBN 0-393-95683-0

b) doporučená:

1. HAMERNÍKOVÁ, B., KUBÁTOVÁ, K. *Veřejné finance*. Praha: Eurolex Bohemia, 1999. ISBN 8090275214.
2. PEKOVÁ, J. *Veřejné finance*. Praha: Codex Bohemia, 1999. ISBN 8085963884
3. MUSGRAVE, R.A., MUSGRAVEOVÁ, P.B. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Management Press, 1994. ISBN 8085603764
4. STIGLITZ, J.E. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: GRADA, 1997. ISBN 8071694541

c) literatura k seminářům prezenčního studia

1. FRANK, Robert H. *Mikroekonomie a chování*. 1. vyd.. Praha: Svoboda, 1995. 766 s. ISBN 80-205-0438-9.
2. VARIAN, H. R. *Mikroekonomie: moderní přístup*. Praha: Victoria Publishing, 1995. 643 s. ISBN 80-858-6525-4
3. MCCAIN, R. *Strategy and Conflict: An Introductory Sketch of Game Theory*. Games with Multiple Nash Equilibria [on-line]. Dostupné z <<http://william-king.www.drexel.edu/top/eco/game/multnash.html>>.
4. GIBBONS, R. An Introduction to Applicable Game Theory. *The Journal of Economic Perspectives*, Vol. 11, No. 1. (Winter, 1997), pp. 127-149. Dostupné on-line (JSTOR)

Zpracoval: Doc. JUDr. Ivan Malý, CSc.

Brno dne 6. 3. 2006